

1922- 2022: ΠΕΡΑΣΑΝ ΚΙΟΛΑΣ ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ!

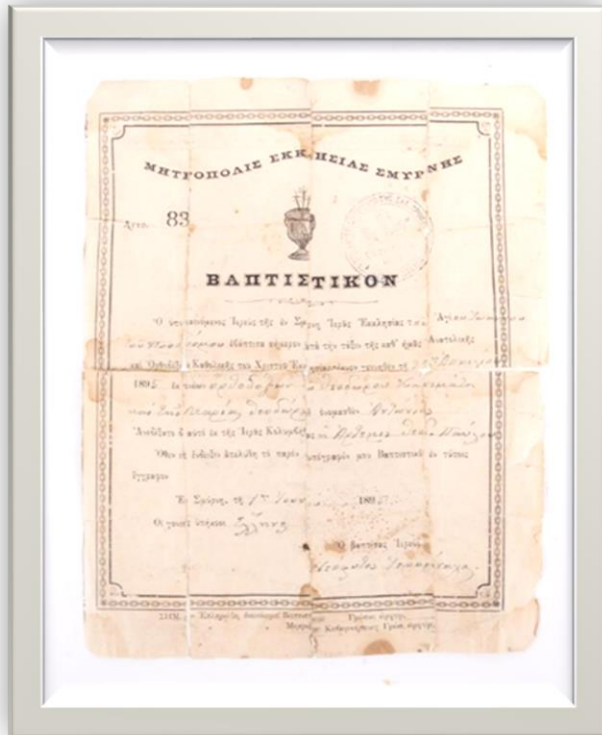
της Λυδίας Ανδρικοπούλου

Το 2022 ήταν η επέτειος των 100 χρόνων από τη μικρασιατική καταστροφή. Έτσι, αρκετά μουσεία διοργάνωσαν εκθέσεις που έφεραν στο φως μέσα από κειμήλια ανεκτίμητης αξίας τη ζωή των Ελλήνων Μικρασιατών πριν και μετά τη μικρασιατική καταστροφή.

Το Μουσείο Μικρασιάτικου Ελληνισμού «Φιλίω Χαϊδεμένου» διαθέτει μια εξαιρετική συλλογή μικρασιατικών κειμηλίων. Οι απανταχού πρόσφυγες ανταποκρινόμενοι στο κάλεσμα της Μικρασιάτισσας Φιλίως Χαϊδεμένου παρέδωσαν στο μουσείο ό,τι διασώθηκε από τις πατρίδες τους. Η συλλογή των κειμηλίων ξεκίνησε το 1991 και στα τέλη της δεκαετίας του 1990 εκτέθηκε στο μουσείο που στεγάστηκε στο κτήριο του Δημαρχείου της Ν. Φιλαδέλφειας. Σήμερα στεγάζεται στο κτήριο του Παγκόσμιου Πολιτιστικού Ιδρύματος Ελληνισμού της Διασποράς.

Ας δούμε πώς ξετυλίγεται η ιστορία των Ελλήνων μέσα από ένα κειμήλιο του Μουσείου Μικρασιάτικου Ελληνισμού «Φιλίω Χαϊδεμένου».

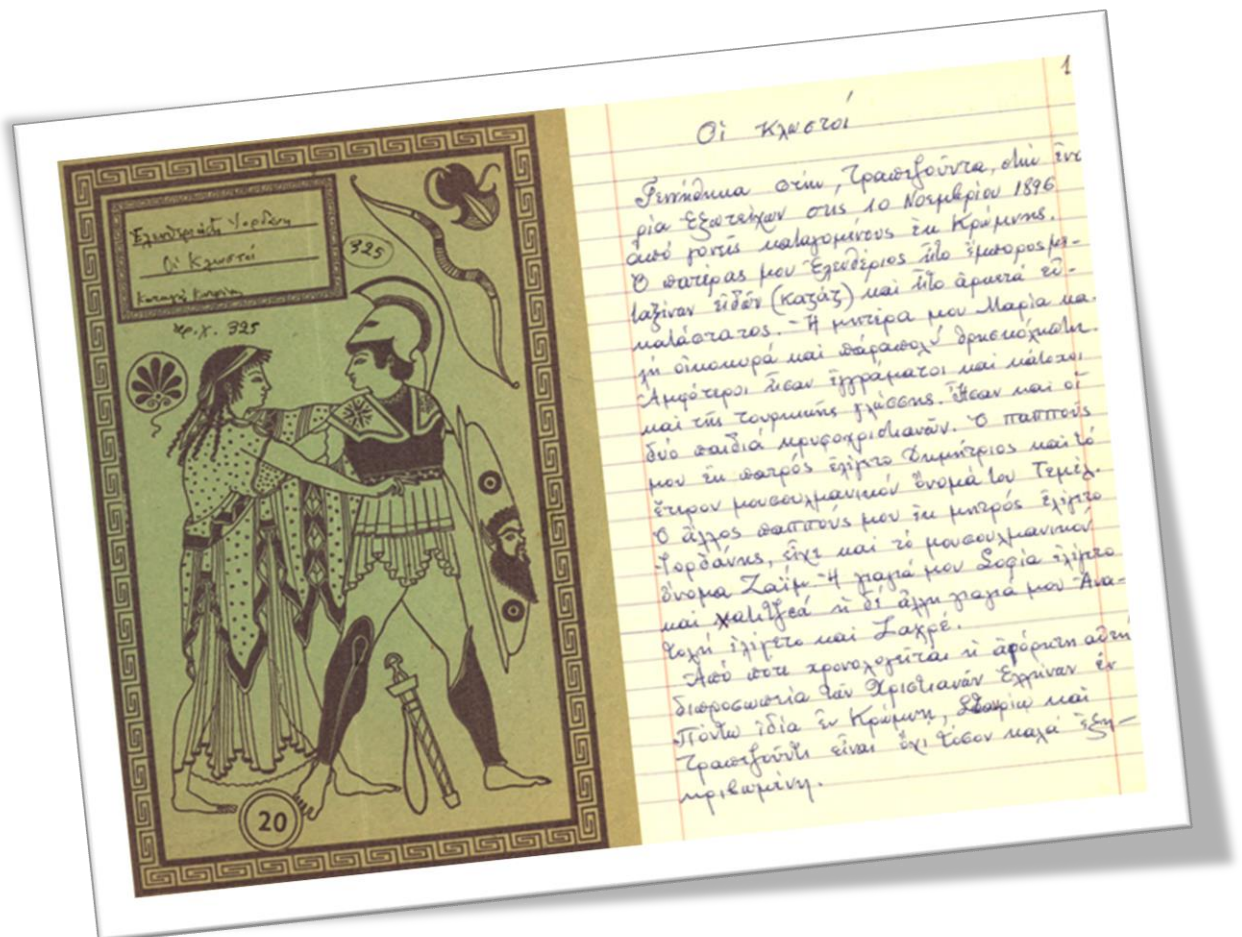
Ένα «**Βαπτιστικόν**» αφηγείται την ιστορία της οικογένεια Κασιμάτη και τον δρόμο της προσφυγιάς που ακολούθησαν. Συγκεκριμένα, είναι το πιστοποιητικό βάφτισης του Αντώνιου Κασιμάτη του Θεόδωρου και της Μαρίας από τη Μητρόπολη Σμύρνης. Τον βάπτισε ο Ιερέας της Εκκλησίας του Αγίου Ιωάννη του Προδρόμου, Νεόφυτος Ιερομόναχος, στις 29 Απριλίου 1895, με νονά την Αρτέμιδα Θεοδ. Παύλου. Ο Αντώνιος

Κασιμάτης καταγόταν από τα Κύθηρα και εγκαταστάθηκε στη Σμύρνη, όπου γεννήθηκε ο γιος του Δημήτριος το 1922. Η σύζυγός του με το παιδί ήρθαν στην Ελλάδα με το πρώτο κύμα προσφύγων το 1922, ενώ ο ίδιος διασώθηκε και έφτασε στη νέα του πατρίδα το 1923, καθώς είχε αιχμαλωπιστεί από τους Τούρκους ως στρατιώτης του ελληνικού στρατού. Το επάγγελμά του ήταν αυτό του κουρέα, πριν από τη μικρασιατική καταστροφή. Στα χρόνια που Έλληνες και Τούρκοι ζούσαν ειρηνικά, ο Αντώνιος Κασιμάτης θεράπευσε έναν Τούρκο που έπασχε από αλωπεκίαση. Αυτό αποτέλεσε αφορμή να τον φυγαδέψει ο ίδιος ο Τούρκος και εν τέλει να τον σώσει και να τον βοηθήσει να επιστρέψει στην οικογένειά του.

Εκείνος και η οικογένειά του διέμειναν στον Πειραιά για δύο χρόνια. Το 1927 εγκαταστάθηκαν στη Νέα Φιλαδέλφεια.

Το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών, έργο της μουσικολόγου Μέλπωσ Λογοθέτη-Μερλιέ και του συζύγου της ελληνιστή Οκτάβιου Μερλιέ ασχολείται από το 1930 με την έρευνα της ιστορίας και του πολιτισμού του Μικρασιατικού ελληνισμού, η οποία βασίζεται σε μαρτυρίες της προφορικής παράδοσης του Μικρασιατικού ελληνισμού και σε αρχαιακό υλικό. Ας δούμε την ιστορία τους διαβάζοντας τετράδια νεαρών Μικρασιατών.

Το τετράδιο ενός παιδιού αφηγείται την ιστορία μιας οικογένειας κρυπτοχριστιανών. Σε αυτή τη σελίδα που λογικά προέρχεται από ένα ημερολόγιο, το παιδί παρουσιάζει την οικογένειά του. Μιλά για τη μητέρα, τον πατέρα, τους παππούδες και τις γιαγιάδες του. Αναφέρει την καταγωγή του, μουσουλμανική αλλά και ελληνική, και τον τόπο γέννησης, την Τραπεζούντα. Όπως μαθαίνουμε, οι γονείς του παιδιού ήταν και οι δύο κρυπτοχριστιανοί, όπως επίσης και οι παππούδες και γιαγιάδες του. Ο ένας του παππούς είχε δύο ονόματα. Ήταν γιατρός και το χριστιανικό του όνομα ήταν Δημήτρης, ενώ το μουσουλμανικό του όνομα ήταν Τεμέλ. Τον άλλο του παππού τον λέγαν Ιορδάνη, ενώ το μουσουλμανικό του όνομα ήταν Ζαΐμη. Τη γιαγιά του που τη λέγαν Σοφία, τη λέγαν και Χαμιτζέ ή Χαμιντιέ, ενώ την άλλη, που τη λέγαν Ανατολή, τη λέγαν και Ζαχρέ. Την εποχή της τουρκοκρατίας, πολλοί χριστιανοί για να αποφύγουν διώξεις, είχαν διπλή ταυτότητα. Ζούσαν σαν μουσουλμάνοι για να μην κινδυνεύουν από τους Τούρκους. Οι περισσότεροι ποτέ δεν ξέχασαν

ούτε την καταγωγή τους, ούτε τη θρησκεία τους, ούτε και τη γλώσσα τους, πράγμα που κράτησε ζωντανό το ελληνικό γένος κατά τη διάρκεια της τουρκοκρατίας.

Η παραπάνω εικόνα αποτελεί σελίδα από το «**Τετράδιον**» ενός κοριτσιού, της Φανής Δήμου. Πρόκειται για μια σελίδα, ημερολογίου μάλλον, στην οποία το κορίτσι γράφει για μια πόλη, το « Αϊβαλή» ή αλλιώς Κυδωνιά. Αναφέρει πως η ονομασία του οφείλεται, όπως άκουσε, στους Αϊβαλιώτες, οι οποίοι, όταν γυρνούσαν από την εξορία, έβρισκαν την πόλη γεμάτη κυδωνιές. Λέει πως γι' αυτό η πόλη ονομάστηκε Κυδωνιά. «Αϊβά» στην τουρκική γλώσσα σημαίνει «Κυδωνιά» και γι' αυτό έμεινε τελικά το όνομα «Αϊβαλή». Το κορίτσι φαίνεται να θαυμάζει τη συγκεκριμένη πόλη. Την προσδιορίζει με επίθετα που δείχνουν τη συμπάθειά του για το μέρος. Αναφέρει επίσης, πως οι άνθρωποι εκεί είναι πολύ φιλόξενοι και αυστηροί σε θέματα ηθικής.

Πηγές:

- Μουσείο Φιλώ Χαϊδεμένου, <https://ppied-museumfx.gr/>
- Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών <http://www.kms.org.gr/>